

Regeringens proposition

2002/03:56

Redovisning av könsfördelningen i företagsledningar Prop.
2002/03:56

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Harpsund den 6 mars 2003

Göran Persson

Thomas Bodström
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att företagen i sina årsredovisningar skall ange könsfördelningen inom företagets ledning. Genom att detta förhållande synliggörs skapas nya incitament för företagen att vidta åtgärder för att få en jämnare representation av båda könen bland de ledande befattningshavarna.

Det nya redovisningskravet föreslås omfatta företagets styrelseledamöter, verkställande direktör och andra personer i företagets ledning. Könsfördelningen inom styrelsen skall redovisas för sig och fördelningen bland övriga ledande befattningshavare, inklusive den verkställande direktören, för sig. Redovisningskravet föreslås omfatta även koncernredovisningen. Från kravet undantas företag och koncerner i vilka antalet anställda uppgår till högst tio.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2004.

1	Lagtext	4
1.1	Förslag till lag om ändring i årsredovisningslagen (1995:1554)	4
1.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag	6
1.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag	8
2	Ärendet och dess beredning	10
3	Bakgrund	10
4	Överväganden och förslag	12
4.1	Behovet av ett utvidgat redovisningskrav	12
4.2	Vilka funktioner i företaget bör omfattas av redovisningskravet?	16
4.3	Kraven på de redovisningar som företagen själva publicerar	18
4.4	Redovisningskravets tillämpningsområde	18
4.5	Ikraftträdande	19
5	Konsekvenser för företagen	20
6	Författningskommentar	20
6.1	Förslaget till lag om ändring i årsredovisningslagen (1995:1554)	20
6.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag	22
6.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag	22
Bilaga 1	Sammanfattning av Justitiedepartementets promemoria Redovisning av könsfördelning i företagsledning	24
Bilaga 2	Promemorians författningsförslag	25
Bilaga 3	Remissinstanser som har yttrat sig över promemorians förslag	26
Bilaga 4	Lagrådsremissens lagförslag	27
Bilaga 5	Lagrådets yttrande	33
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 6 mars 2003	34

Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2002/03:56

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i årsredovisningslagen (1995:1554),
2. lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag, och
3. lag om ändring i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

1.1 Förslag till lag om ändring i årsredovisningslagen (1995:1554)

Härigenom föreskrivs i fråga om årsredovisningslagen (1995:1554) dels att 7 kap. 14 § och 8 kap. 15 § skall ha följande lydelse, dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 5 kap. 18 b §, samt närmast före 18 b § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

Könsfördelningen bland ledande befattningshavare

18 b §

Uppgift skall lämnas om fördelningen mellan kvinnor och män bland styrelseledamöter, verkställande direktör och andra personer i företagets ledning. Fördelningen bland styrelseledamöter och bland övriga befattningshavare skall redovisas var för sig. Uppgifterna skall avse förhållandena på balansdagen.

Bestämmelsen i första stycket gäller inte företag som avses i 3 kap. 8 § andra stycket 1.

7 kap.

14 §¹

Bestämmelserna om tilläggsupplysningar i 5 kap. 2–7, 10–18 och 19–25 §§ tillämpas även på koncernredovisningen. Tilläggsupplysningarna skall lämnas på det sätt som anges i 5 kap. 1 § första stycket andra och tredje meningarna och andra stycket.

Bestämmelserna om tilläggsupplysningar i 5 kap. 2–7, 10–18 och 18 b–25 §§ tillämpas även på koncernredovisningen. Tilläggsupplysningarna skall lämnas på det sätt som anges i 5 kap. 1 § första stycket andra och tredje meningarna och andra stycket.

¹ Senaste lydelse 2002:1062.

8 kap.
15 §²

Prop. 2002/03:56

Om ett företag publicerar sin årsredovisning i ofullständigt skick, skall det av publikationen framgå att den inte är fullständig. Det skall också anges om den fullständiga årsredovisningen har getts in till registreringsmyndigheten.

En årsredovisning får, när den publiceras i ofullständigt skick, inte åtföljas av revisionsberättelsen. Publikationen skall i stället innehålla revisorns uttalande om att den fullständiga årsredovisningen har upprättats enligt lag, liksom uppgift om anmärkningar enligt

1. 10 kap. 28, 30 och 31 §§ aktiebolagslagen (1975:1385),
2. 8 kap. 13 § andra–fjärde styckena lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar,
3. 28–30 §§ revisionslagen (1999:1079), och
4. 4 kap. 11 § andra och tredje styckena stiftelselagen (1994:1220).

Om någon revisionsberättelse inte har lämnats, skall detta förhållande liksom skälen för det anges.

Trots bestämmelserna i andra stycket får en ofullständig årsredovisning publiceras tillsammans med revisionsberättelsen, om ofullständigheten består i att upplysningar enligt 5 kap. 18 eller 20 § har lämnats utan uppgift om fördelningen mellan kvinnor och män eller utan uppgift om fördelningen mellan olika länder.

Trots bestämmelserna i andra stycket får en ofullständig årsredovisning publiceras tillsammans med revisionsberättelsen, om ofullständigheten består i att

1. upplysningar enligt 5 kap. 18 eller 20 § har lämnats utan uppgift om fördelningen mellan kvinnor och män eller utan uppgift om fördelningen mellan olika länder,
eller

2. uppgift enligt 5 kap. 18 b § inte har lämnats.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004 och tillämpas för räkenskapsår som avslutas den 31 december 2003 eller senare.

² Senaste lydelse 1999:1112.

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag

Prop. 2002/03:56

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 1 § lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

1 §¹

Utöver vad som följer av övriga bestämmelser i denna lag skall årsredovisningen innehålla de upplysningar som anges i 3–6 §§ nedan. Upplysningarna skall lämnas i noter. Om det inte står i strid med kravet på överskådlighet, får upplysningarna i stället lämnas i balansräkningen eller resultaträkningen. Vidare skall, med beaktande av vad som föreskrivs i 2 §, följande bestämmelser om tilläggsupplysningar i 5 kap. årsredovisningslagen (1995:1554) tillämpas:

1 § andra stycket om hänvisningar till noter,

2 § om värderings- och omräkningsprinciper,

3 § om anläggningstillgångar,

4 § om uppgifter om taxeringsvärden,

5 § om uppskrivningsfond,

8 och 9 §§ om uppgifter om dotterföretag och vissa andra företag,

12 § om lån till ledande befattningshavare,

13 § om konvertibla lån,

14 § andra och tredje styckena om förändringar i eget kapital m.m.,

16 § första stycket och 17 § första stycket om upplysningar om skatt,

18 § om medelantalet anställda under räkenskapsåret,

18 a § om sjukfrånvaro,

19–21 §§ om löner, andra ersättningar och sociala kostnader,

22 § om pensioner och liknande förmåner,

23 § om tidigare styrelse och

1 § andra stycket om hänvisningar till noter,

2 § om värderings- och omräkningsprinciper,

3 § om anläggningstillgångar,

4 § om uppgifter om taxeringsvärden,

5 § om uppskrivningsfond,

8 och 9 §§ om uppgifter om dotterföretag och vissa andra företag,

12 § om lån till ledande befattningshavare,

13 § om konvertibla lån,

14 § andra och tredje styckena om förändringar i eget kapital m.m.,

16 § första stycket och 17 § första stycket om upplysningar om skatt,

18 § om medelantalet anställda under räkenskapsåret,

18 a § om sjukfrånvaro,

18 b § om könsfördelningen bland ledande befattningshavare,

19–21 §§ om löner, andra ersättningar och sociala kostnader,

22 § om pensioner och liknande förmåner,

23 § om tidigare styrelse och

¹ Senaste lydelse 2002:1063.

verkställande direktör,
24 § om suppleanter och vice
verkställande direktör,
25 § om avtal om avgångsve-
derlag, samt
26 § om uppgift om moderföre-
tag.

verkställande direktör,
24 § om suppleanter och vice
verkställande direktör,
25 § om avtal om avgångsve-
derlag, samt
26 § om uppgift om moderföre-
tag.

Prop. 2002/03:56

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004 och tillämpas för räkenskapsår som avslutas den 31 december 2003 eller senare.

1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag

Prop. 2002/03:56

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 1 § lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

1 §¹

Utöver vad som följer av övriga bestämmelser i denna lag skall årsredovisningen innehålla de upplysningar som anges i 3–6 §§ nedan. Upplysningarna skall lämnas i noter. Om det inte står i strid med kravet på överskådlighet, får upplysningarna i stället lämnas i balansräkningen eller resultaträkningen. Vidare skall, med beaktande av vad som föreskrivs i 2 §, följande bestämmelser om tilläggsupplysningar i 5 kap. årsredovisningslagen (1995:1554) tillämpas:

1 § andra stycket om hänvisningar till noter,

2 § om värderings- och omräkningsprinciper,

3 § om anläggningstillgångar,

4 § om uppgifter om taxeringsvärden,

5 § om uppskrivningsfond,

7 § om inköp och försäljning mellan koncernföretag,

8 och 9 §§ om uppgifter om dotterföretag och vissa andra företag,

10 § andra stycket om kort- och långfristiga balansposter,

11 § om ställda säkerheter,

12 § om lån till ledande befattningshavare,

13 § om konvertibla lån,

14 § andra och tredje styckena om förändringar i eget kapital m.m.,

16 § första stycket och 17 § första stycket om upplysningar om skatt,

18 § om medelantalet anställda under räkenskapsåret,

18 a § om sjukfrånvaro,

1 § andra stycket om hänvisningar till noter,

2 § om värderings- och omräkningsprinciper,

3 § om anläggningstillgångar,

4 § om uppgifter om taxeringsvärden,

5 § om uppskrivningsfond,

7 § om inköp och försäljning mellan koncernföretag,

8 och 9 §§ om uppgifter om dotterföretag och vissa andra företag,

10 § andra stycket om kort- och långfristiga balansposter,

11 § om ställda säkerheter,

12 § om lån till ledande befattningshavare,

13 § om konvertibla lån,

14 § andra och tredje styckena om förändringar i eget kapital m.m.,

16 § första stycket och 17 § första stycket om upplysningar om skatt,

18 § om medelantalet anställda under räkenskapsåret,

18 a § om sjukfrånvaro,

18 b § om könsfördelningen bland ledande befattningshavare,

¹ Senaste lydelse 2002:1064.

19–21 §§ om löner, andra ersättningar och sociala kostnader,

22 § om pensioner och liknande förmåner,

23 § om tidigare styrelse och verkställande direktör,

24 § om suppleanter och vice verkställande direktör,

25 § om avtal om avgångsvederlag, samt

26 § om uppgift om moderföretag.

19–21 §§ om löner, andra ersättningar och sociala kostnader,

22 § om pensioner och liknande förmåner,

23 § om tidigare styrelse och verkställande direktör,

24 § om suppleanter och vice verkställande direktör,

25 § om avtal om avgångsvederlag, samt

26 § om uppgift om moderföretag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004 och tillämpas för räkenskapsår som avslutas den 31 december 2003 eller senare.

Frågan om ett lagstadgat krav på redovisning av könsfördelningen i ett företags ledning har tagits upp i flera riksdagsmotioner. Efter att tidigare ha ställt sig avvisande till ett sådant krav uttalade lagutskottet i betänkandet 1999/2000:LU10 att tiden var mogen att överväga om ett sådant krav skulle kunna vara till nytta för jämställdhetsarbetet. Utskottet ansåg att regeringen i lämpligt sammanhang borde ta initiativ till sådana överväganden och återkomma till riksdagen. Riksdagen har som sin mening gett regeringen till känna vad utskottet har anfört (se rskr. 1999/2000:144).

Mot denna bakgrund remitterade Justitiedepartementet i juni 2002 en promemoria angående redovisning av könsfördelningen i företagsledningar. En sammanfattning av promemorian bifogas som *bilaga 1*. I *bilaga 2* finns promemorians lagförslag. I promemorian föreslogs att det sedan tidigare gällande kravet på att företag i årsredovisningen lämnar uppgift om könsfördelningen bland de anställda utvidgas till att omfatta även könsfördelningen inom företagets ledning.

Bilaga 3 innehåller en förteckning över remissinstanserna. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr Ju2002/4635/L1).

I denna proposition behandlar vi de frågor som har tagits upp i promemorian. Propositionen bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen, Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 6 februari 2003 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 4*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 5*. Lagrådets synpunkter har beaktats.

3 Bakgrund

Andelen kvinnor i ledande befattningar i näringslivet är låg. Detta framgår av flera undersökningar som har gjorts på området. Av betänkandet Ledare, makt och kön – en rapport om fördelningen av ekonomisk makt och ekonomiska resurser mellan kvinnor och män (SOU 1997:135) framgår att andelen kvinnor bland ordinarie styrelseledamöter i börsnoterade företag år 1996 uppgick till 3,4 procent. Motsvarande siffror för åren 1993–1995 var 1,4 procent, 2,0 procent och 2,4 procent. Av skrivelsen Jämställdhetspolitiken inför 2000-talet (skr. 1999/2000:24), som regeringen i oktober 1999 överlämnade till riksdagen, framgår att år 1998 uppgick antalet kvinnor i börsnoterade bolagsstyrelser till 4,5 procent. År 2002 hade andelen stigit till 6,2 procent. I den nämnda skrivelsen anges att regeringen avser att uppmärksamt följa utvecklingen de närmaste åren. Av samma skrivelse framgår att andelen kvinnliga ledamöter i statliga bolagsstyrelser år 1999 uppgick till 28 procent. År 2001 hade denna andel stigit till 37 procent (se skr. 2001/02:120 s. 19). Regeringen

har som mål att andelen kvinnor i statliga bolagsstyrelser skall vara minst 40 procent år 2003 (skr. 1999/2000:24 s. 13).

Frågan om könsfördelningen i företagsledningar uppmärksammades också i rapporten Mäns föreställningar om kvinnor och chefskap (SOU 1994:3). Utredningen visade att 72 procent av de privata företagens styrelser vid den tidpunkten bestod av enbart män och att 56 procent av företagen hade ledningsgrupper bestående av enbart män. År 2000 uppgick andelen kvinnliga chefer i privat sektor till 18 procent. Regeringen har tillkallat en särskild utredare (se dir. 2002:19) med uppgift att följa upp 1994 års utredning. Utredaren skall kartlägga kvinnors deltagande på lednings- och styrelsenivå i svenskt näringsliv och mot bakgrund av befintlig forskning på området sammanfatta kunskapsläget angående de hinder och strukturer som styr utvecklingen. Vidare skall utredaren föreslå åtgärder för att öka kvinnors representation på ledande poster i svenskt näringsliv. Arbetet skall vara avslutat i mars 2003.

Frågan om vilka åtgärder som kan vidtas för att komma till rätta med den ojämna könsfördelningen i företagsledningarna har tidigare övervägts i olika sammanhang. I regeringens proposition om jämställdhetspolitiken inför 90-talet (prop. 1987/88:105) förklarade dåvarande arbetsmarknadsministern att hon ansåg att informationen om andelen kvinnor på ledande poster inom näringslivet var bristfällig och att hon därför avsåg att ta initiativ till en kartläggning av andelen kvinnor i beslutande positioner (s. 42). I samma proposition gjordes bedömningen att samtliga företag borde åläggas att årligen redovisa medelantalet anställda kvinnor respektive män. I propositionen Kontobaserat aktiesystem (prop. 1988/89:152 s. 89) anförde dåvarande justitieministern att redovisningsskyldigheten av praktiska skäl borde begränsas till företag som var skyldiga att upprätta årsredovisning, dvs. bl.a. samtliga aktiebolag och ekonomiska föreningar. Riksdagen hade inte någon annan uppfattning (bet. 1988/89:LU5, rskr. 1989/90:22). Den bestämmelse som därefter infördes finns numera i 5 kap. 18 § årsredovisningslagen.

Frågan om att utvidga redovisningsskyldigheten till att omfatta krav på redovisning av könsfördelningen på olika beslutsnivåer inom företagen har därefter tagits upp i flera motioner och i skriftliga frågor till justitieministern. I ett yttrande över en sådan motion från den allmänna motionstiden år 1999 (mot. 1999/2000:L214) konstaterade lagutskottet att riksdagen tidigare, i samband med behandlingen av liknande motionsfrågor, hade ställt sig avvisande till att utvidga den lagstadgade skyldigheten till att omfatta krav på redovisning av könsfördelningen på olika beslutsnivåer inom företagen (se bl.a. bet. 1997/98:LU26 och 1998/99:LU16). Utskottet ansåg emellertid att tiden var mogen att överväga om en utvidgning av den gällande skyldigheten att i årsredovisningen ange könsfördelningen bland de anställda till en redovisning av fördelningen mellan kvinnor och män i styrelser och på andra ledande befattningar i företaget kan vara till nytta för jämställdhetsarbetet. Riksdagen har som sin mening gett regeringen till känna vad utskottet har anfört (se rskr. 1999/2000:144).

4.1 Behovet av ett utvidgat redovisningskrav

Regeringens förslag: Det införs en skyldighet för företag att lämna uppgift om könsfördelningen inom företagets ledning.

Promemorians förslag: Överensstämmet med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Promemorians förslag har mött blandade reaktioner bland remissinstanserna. Flertalet remissinstanser har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran. Några har avstyrkt förslaget eller ställt sig negativa till det, däribland *Hovrätten för Nedre Norrland*, *Bokföringsnämnden*, *Svenska Bankföreningen*, *Företagarnas Riksorganisation*, *Näringslivets nämnd för regelgranskning*, *FAR*, *Svenska Revisorsamfundet SRS*, *Försäkringsförbundet*, *Kommunförbundet* och *Sveriges Redovisningskonsulters Förbund*.

Bakgrund: Varken aktiebolagslagen eller annan associationsrättslig lagstiftning innehåller några regler om könssammansättningen i ett företags ledning. Bestämmelser om ett aktiebolags ledning finns i 8 kap. aktiebolagslagen (1975:1385). Enligt 1 § skall ett bolag ha en styrelse med minst tre ledamöter. I ett privat aktiebolag får styrelsen dock bestå av en eller två ledamöter, om det finns minst en suppleant. Enligt 6 § utses styrelsen av bolagsstämman. I bolagsordningen får det föreskrivas att en eller flera styrelseledamöter, i publika aktiebolag dock mindre än hälften av samtliga, skall utses på annat sätt. Styrelsen i ett offentligt aktiebolag skall enligt 23 § utse en verkställande direktör medan detta är frivilligt i ett privat aktiebolag. Om en verkställande direktör har utsetts, får styrelsen utse en eller flera vice verkställande direktörer. Liknande bestämmelser finns även för bl.a. ekonomiska föreningar.

Av 6 kap. 1 § bokföringslagen (1999:1078) följer att bl.a. samtliga aktiebolag, ekonomiska föreningar och handelsbolag i vilka en eller flera delägare är juridiska personer är skyldiga att avsluta sin redovisning med en årsredovisning. Undantag görs för vissa mindre företag, bl.a. sådana som drivs i annan associationsform eller som enskild firma. De närmare bestämmelserna om årsredovisningens innehåll och form finns i årsredovisningslagen (1995:1554), lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag samt lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag. Syftet med bestämmelserna om upprättande och offentliggörande av årsredovisningar är i första hand att bolagets intressenter av skilda slag skall kunna få upplysningar som är av betydelse för bedömningen av bolagets ekonomiska förhållanden och utvecklingsmöjligheter (jfr bet. 1995/96:LU4 s. 16 och prop. 1998/99:130 s. 335). Innehållet i årsredovisningen skall också vara sådant att det kan utgöra grundval för framtida ekonomiska beslut.

Av 5 kap. 18 § årsredovisningslagen framgår att ett företags årsredovisning skall innehålla uppgift om medelantalet under räkenskapsåret anställda personer med uppgift om fördelningen mellan kvinnor och män. Om företaget har anställda i flera länder, skall medelantalet anställda och fördelningen mellan kvinnor och män i varje land anges. Bokföringsnämnden har i en rekommendation, BFN R4, behandlat redovisningskraven enligt bestämmelsen. Det finns inte några särskilda

sanktioner kopplade till detta enskilda redovisningskrav. Liksom när det gäller andra krav på uppgiftslämnande kan dock brister föranleda att företagets revisor lämnar en s.k. oren revisionsberättelse.

Om ett företag publicerar sin årsredovisning i dess helhet, skall publiceringen avse årsredovisningen i den form och med den ordalydelse som har legat till grund för revisionsberättelsen (8 kap. 14 § årsredovisningslagen). Publicerar ett företag sin årsredovisning i ofullständigt skick, skall det av publikationen framgå att den inte är fullständig (15 §). Det skall i ett sådant fall också anges om den fullständiga årsredovisningen har getts in till registreringsmyndigheten. En årsredovisning får, när den publiceras i ofullständigt skick, normalt inte åtföljas av revisionsberättelsen. Detta förbud gäller dock inte om ofullständigheten består i att uppgift saknas om könsfördelningen bland de anställda.

I EG:s fjärde bolagsrättsliga direktiv¹ finns en bestämmelse (artikel 43.1.9) om att årsredovisningen för aktiebolag och vissa handelsbolag skall innehålla uppgift om medelantalet anställda personer fördelade på kategorier. Något krav på att könsfördelningen skall anges uppställs inte, vare sig när det gäller företagets anställda eller dess ledning. Direktivet är ett minimidirektiv och hindrar inte att medlemsstaterna ställer längre gående krav i nationell rätt.

Skälen för regeringens förslag

Betydelsen av att synliggöra könsfördelningen

Ett av delmålen för regeringens jämställdhetspolitik är en jämn fördelning av makt och inflytande mellan kvinnor och män (se t.ex. skr. 1999/2000:12 s. 24). De uppgifter som har redovisats i det föregående visar att det finns stora brister inom näringslivet på detta område. Andelen kvinnor i ledande befattningar och styrelser svarar inte mot uppställda ambitioner och utvecklingen mot en jämnare könsfördelning bland sådana befattningshavare tycks gå långsamt. Det råder alltså inte något tvivel om att det finns ett behov av åtgärder för att främja en jämnare könsfördelning inom företagsledningarna. Regeringen bedriver också sedan flera år ett arbete för att på olika sätt stimulera en sådan utveckling. För en redovisning av några genomförda åtgärder hänvisas till den nyss nämnda skrivelsen (s. 17). Regeringen har också, som redan nämnts, gett en särskild utredare i uppdrag att ta fram förslag till ytterligare åtgärder (se dir. 2002:19).

Regeringen har i andra sammanhang ansett att synliggörande av könsfördelningen kan fylla en viktig funktion i jämställdhetsarbetet. Sålunda har regeringen när det gäller könsfördelningen i företag med statligt ägande förordat att könsfördelningen synliggörs genom spridning av statistik (skr. 1999/2000:24 s. 13). Regeringen redovisar följaktligen årligen fördelningen mellan kvinnor och män i dessa företags styrelser (se t.ex. skr. 2001/02:120 s. 11). Liknande tankegångar låg bakom införandet av den tidigare berörda bestämmelsen i årsredovisningslagen om redovisning av medelantalet anställda kvinnor respektive män. Det ansågs att

¹ Rådets fjärde direktiv (78/660/EEG) av den 25 juli 1978 grundat på artikel 54.3g i fördraget om årsbokslut i vissa typer av bolag.

bestämmelsen skulle komma att ge underlag för ett intensifierat opinionsbildande arbete i jämställdhetsfrågor (se prop. 1987/88:105 s. 42).

Enligt vår uppfattning kan det antas att uppgifter om könsfördelningen även i det nu aktuella avseendet har betydelse för jämställdhetsarbetet. Genom att dessa uppgifter synliggörs kan medvetenheten om den sneda fördelningen mellan kvinnor och män på beslutande positioner öka, vilket i förlängningen kan skapa en opinion för och leda till en jämnare könsfördelning inom företagsledningarna.

Intresset av att begränsa kraven på information i årsredovisningar

Årsredovisningens primära syfte är, som vi redan har varit inne på, att ge företagets externa intressenter möjlighet att bilda sig en uppfattning om företagets utvecklingsmöjligheter och framtidsutsikter i finansiellt hänseende. Det bör därför undvikas att dessa redovisningar belastas med uppgifter som från detta perspektiv är av mindre betydelse. Flera remissinstanser, bl.a. *Företagarnas riksorganisation* och *Bokföringsnämnden*, har under återopande av argument av detta slag avstyrkt den i promemorian föreslagna regleringen.

Vi delar uppfattningen att man rent allmänt bör iaktta restriktivitet när det gäller att införa nya regler om vilka uppgifter som skall lämnas i företagets redovisning. Det finns en risk för att en utvidgning av kraven på årsredovisningens innehåll i ett visst avseende leder till krav på att även andra typer av uppgifter skall tas med i redovisningarna. En sådan utveckling skulle innebära merarbete och olägenheter för företagen. På sikt kan den också leda till att årsredovisningen kommer att tjäna helt andra syften än vad som hittills har varit avsikten samt att regelverket blir svåröverskådligt, särskilt för de mindre och medelstora företagen. Värdet av att viss information tas med i årsredovisningen måste därför alltid vägas mot de kostnader och andra olägenheter som omfattande informationskrav innebär för företagen själva (jfr prop. 1997/98:118 s. 17). Såsom konstateras i promemorian rör det sig emellertid här om uppgifter som är lätt tillgängliga för företagen och som enkelt kan sammanställas och kvantifieras. Som vi återkommer till i avsnitt 5.4 föreslår vi dessutom ett särskilt undantag för de mindre företagen. Till saken hör också att det redan i dag finns krav på att uppgifter av detta slag lämnas i årsredovisningen, nämligen när det gäller de anställda i företaget. Den ifrågasatt typen av krav är således inte principiellt något nytt i redovisningssammanhang. Det är inte heller orimligt att anta att fördelningen mellan män och kvinnor i företagets ledning har betydelse för företagets utvecklings- och framtidsutsikter, varför uppgiften kan vara relevant även ur denna aspekt.

Mot denna bakgrund anser vi inte att ett utvidgat redovisningskrav av detta slag inger några särskilda betänkligheter från de ovan nämnda perspektiven.

Internationell harmonisering på redovisningsområdet

Frågor kring företagets redovisning har sedan länge varit föremål för en internationell harmonisering. Sålunda finns det i EG:s fjärde och sjunde

bolagsrättsliga direktiv regler om innehållet i företagens årsredovisning respektive koncernredovisning. Ett ytterligare steg i EU:s harmoniseringsarbete på redovisningsområdet togs i juni 2002 genom att Europeiska unionens råd och Europaparlamentet antog en förordning om tillämpning av internationella redovisningsstandarder i börsnoterade företag. *Svenska Revisorsamfundet SRS* har ifrågasatt det lämpliga att vid sidan om detta harmoniseringsarbete införa specifika svenska krav. Bl.a. *Sveriges Redovisningskonsulters förbund SRF* har varit inne på samma linje.

Vi delar uppfattningen att förekomsten av nationella särbestämmelser på redovisningsområdet i vissa fall kan leda till olägenheter för företag som verkar i en internationell miljö. Ytterst kan sådana bestämmelser till och med förfela syftena med det internationella harmoniseringsarbetet. Samtidigt anser vi inte att det internationella arbetet bör hindra Sverige från att införa nationella redovisningsbestämmelser på områden där detta är tillåtet och där det bedöms vara befogat. Sålunda har regeringen i ett annat lagstiftningsärende bedömt att harmoniseringsarbetet på redovisningsområdet inte utgör något hinder mot att införa en skyldighet att lämna uppgifter om anställdas sjukfrånvaro i årsredovisningen (se prop. 2002/03:6 s. 20). Vi gör samma bedömning när det gäller det redovisningskrav som diskuteras här. Vid den bedömningen har vi särskilt beaktat att det, såsom framgått ovan, rör sig om ett föga betungande redovisningskrav.

Alternativ till ett redovisningskrav

Flera remissinstanser har ifrågasatt behovet av det i promemorian föreslagna redovisningskravet och menat att det finns andra sätt att uppnå syftena med regleringen. *Hovrätten för Nedre Norrland* har ansett att önskemålet att synliggöra fördelningen mellan män och kvinnor i företagsledningar tillgodoses tillräckligt genom de uppgifter om styrelseledamöter och verkställande direktörer som finns tillgängliga i offentliga register. Liknande synpunkter har framförts av *Svensk Handel, Patent- och registreringsverket* och *Näringslivets nämnd för regelgranskning*. *Svenska Bankföreningen* har hänvisat till att många av de börsnoterade bolagen redan i dag lämnar uppgift om vilka personer som har ledande befattningar i bolaget. *Försäkringsförbundet* har pekat på att årsredovisningen skall undertecknas av samtliga styrelseledamöter och menat att det med ledning av dessa underskrifter är möjligt att få fram tillräcklig information beträffande könsfördelningen i företagsledningen.

Enligt vår uppfattning är det förhållandet att det redan i dag i viss utsträckning är möjligt att samla in uppgifter om könsfördelningen i företagsledningar inte något avgörande skäl mot ett sådant redovisningskrav som diskuteras här. Ett av syftena med ett utvidgat redovisningskrav skulle visserligen vara just att undanröja de svårigheter som i dag anses vara förenade med att samla in underlag för statistik på området. Men kravet skulle tjäna även andra syften, nämligen att synliggöra fördelningen av kvinnor och män i företagens ledning för företaget självt och för dess externa intressenter. Tanken är att denna fråga skall lyftas fram i ljuset på ett sätt som inte sker i dag och att det därmed skall skapas nya incitament för företagen att förbättra förhållandena på denna punkt. Vi

anser att dessa syften bäst tillgodoses genom att uppgifterna tas med i årsredovisningen.

Landstingsförbundet har framhållit jämställdhetslagen med dess krav på jämställdhetsplaner och menat att statsmakterna i stället för att införa nya lagregler bör vidta åtgärder för att säkerställa att denna lag efterlevs bättre än vad som är fallet i dag. *Kommunförbundet* har framfört liknande synpunkter. Vi delar uppfattningen att jämställdhetslagens regler om jämställdhetsplaner är av central betydelse för jämställdhetsarbetet och att det är av största vikt att dessa bestämmelser följs. För att en jämnare könsfördelning skall kunna uppnås krävs emellertid att åtgärder vidtas på många olika områden. En skärpt tillsyn beträffande jämställdhetslagen bör därför inte ses som något alternativ till ett krav på redovisning av könsfördelningen.

Sammanfattande bedömning

De överväganden som har gjorts i det föregående leder till slutsatsen att ett krav på redovisning av könsfördelningen i företagsledning kan antas bidra till att förbättra fördelningen av kvinnor och män på ledande poster inom näringslivet utan att innebära några beaktansvärda kostnader eller andra olägenheter för företagen. Detta gäller i synnerhet om man, vilket vi föreslår (se avsnitt 5.4), undantar de mindre företagen från kravets tillämpningsområde. Sammantaget anser vi att övervägande skäl talar för att införa ett krav på redovisning av könsfördelningen inom företagets ledning. Vi föreslår därför att sådana bestämmelser tas in i årsredovisningslagen och de särskilda redovisningslagar som gäller för de finansiella företagen.

4.2 Vilka funktioner i företaget bör omfattas av redovisningskravet?

Regeringens förslag: Kravet på redovisning av könsfördelningen skall omfatta styrelseledamöter, verkställande direktörer och andra personer i företagets ledning.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna har inte haft några invändningar mot promemorians förslag. Flera remissinstanser har dock ansett att uttrycket ”andra personer i företagets ledning” är alltför oprecist och menat att detta kan leda till svårigheter att göra rättvisande jämförelser mellan de siffror som olika företag redovisar i detta hänseende. Synpunkter av detta slag har framförts av *Hovrätten för Nedre Norrland*, *Bokföringsnämnden*, *Svenska Bankföreningen*, *FAR*, *Svenska Revisorsamfundet SRS*, *Arbetslivsinstitutet*, *Svensk Handel*, *Uppsala universitet* och *Göteborgs universitet*. *Statistiska centralbyrån* har påpekat att insamling av statistik över ledningsfunktioner utöver styrelseledamöter och verkställande direktörer kan göras på annat sätt och därför förordat att redovisningskravet begränsas till nämnda funktioner. Även *TCO* har förordat en sådan avgränsning.

Skälen för regeringens förslag: En naturlig utgångspunkt vid avgränsningen av vilka funktioner i ett företag som skall omfattas av det nya redovisningskravet är de beslutande och verkställande funktioner som enligt lag skall finnas i de flesta större företag, nämligen styrelsen och den verkställande direktören. Regeringens redogörelser för könsfördelningen i statligt ägda företag avser denna krets. För att på ett rättvisande sätt synliggöra kvinnors och mäns andel av ledningsfunktionerna i företagen krävs emellertid en vidare avgränsning. Ledningen utgörs ju inte enbart av den formella ledningen. Därutöver finns det ofta i företaget särskilda ledningsgrupper och andra informella beslutsorgan som i praktiken har stor inverkan på företagets verksamhet. Såsom det konstaterades i promemorian kan det på goda grunder hävdas att bilden av könsfördelningen inom ett visst företag blir bättre om uppgiftslämnandet omfattar även den här typen av funktioner. Till saken hör också att det ofta är ur den kretsen som styrelseledamöter rekryteras. Ett steg på vägen för att förbättra jämställdheten i styrelserna är därför att få in fler kvinnor i ledningsgrupper och liknande beslutsorgan.

I promemorian föreslogs att uppgift skulle lämnas om könsfördelningen bland ”styrelseledamöter, den verkställande direktören och *andra personer i företagets ledning*”. Detta överensstämmer med vad som i dag föreskrivs i 5 kap. 25 § årsredovisningslagen beträffande redovisning av avtal om avgångsvederlag eller liknande förmåner. Flera remissinstanser har ansett att denna avgränsning är alltför oprecis och menat att det finns en risk för att redovisningskravet tolkas olika av olika företag, vilket i sin tur skulle leda till bristande jämförbarhet mellan redovisningarna. Någon remissinstans har påtalat att det i vissa företag kan vara en grannliga uppgift att reda ut vilka befattningar som omfattas av uppgiftsskyldigheten för att kunna ange hur stor andel kvinnor respektive män som på balansdagen innehade dessa befattningar.

I promemorian gjordes bedömningen att avgränsningsproblemet inte utgjorde något hinder mot att ge redovisningskravet den omfattning som föreslogs i promemorian. Vi gör samma bedömning här. Det torde i de allra flesta fall stå tämligen klart vilka personer som ingår i ett företags ledning. Företagen är också, såsom det konstaterades i promemorian, i andra sammanhang skyldiga att göra bedömningar av detta slag. Vi har redan tidigare nämnt bestämmelsen i 5 kap. 25 § årsredovisningslagen om redovisning av avgångsvederlag och andra förmåner till personer i företagets ledning. Därutöver kan nämnas bestämmelsen i 4 kap. 22 § aktiebolagslagen, enligt vilken emissionsprospekt skall innehålla uppgift om ”styrelseledamöter, revisorer och *ledande befattningshavare*”.

Vi anser mot denna bakgrund att det inte möter några hinder att låta det nu aktuella redovisningskravet omfatta även andra ledande befattningshavare än styrelseledamöter och den verkställande direktören. Vi återkommer i författningskommentaren närmare till vilka funktioner i företaget som skall anses omfattas av kravet.

4.3 Kraven på de redovisningar som företagen själva publicerar

Prop. 2002/03:56

Regeringens förslag: En årsredovisning som ett företag publicerar i ofullständigt skick skall få åtföljas av revisionsberättelsen om ofullständigheten består i att uppgift saknas om könsfördelningen i företagets ledning. I sådant fall skall det emellertid anges i den publicerade årsredovisningen att uppgiften har utelämnats.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte haft några invändningar mot promemorians förslag.

Skälen för regeringens förslag: De flesta större företag väljer att publicera sina årsredovisningar också vid sidan av de redovisningar som har getts in till registreringsmyndigheten. Som tidigare har framgått innehåller årsredovisningslagen vissa regler om sådana publikationer. I 8 kap. 14 § föreskrivs sålunda att när en sådan publikation innehåller årsredovisningen i fullständigt skick skall den avse årsredovisningen i den form och med den ordalydelse som har legat till grund för revisionsberättelsen. Om företaget i stället väljer att publicera årsredovisningen i ofullständigt skick, skall detta enligt 8 kap. 15 § framgå av publikationen. I sådana fall får årsredovisningen inte åtföljas av revisionsberättelsen. Undantag görs dock för bl.a. den situationen då ofullständigheten beror på att uppgift om fördelningen mellan kvinnor och män bland de anställda har utelämnats.

Det är naturligt att ett krav på redovisning av könsfördelningen inom företagsledningen utformas enligt samma principer som det i dag gällande kravet på redovisning av könsfördelningen bland de anställda. Vi föreslår följaktligen att det ovan berörda undantaget skall gälla även det här föreslagna kravet på redovisning av könsfördelningen i företagets ledning. För att inte syftet med de nya reglerna skall äventyras bör företagen – på samma sätt som när det gäller uppgift om könsfördelningen bland de anställda – vara skyldiga att i den publicerade redovisningen ange om uppgiften har utelämnats.

4.4 Redovisningskravets tillämpningsområde

Regeringens förslag: Skyldigheten att lämna uppgift om könsfördelningen i företagets ledning skall omfatta alla företag som är skyldiga att upprätta årsredovisning med undantag av företag, i vilka antalet anställda under de senaste två räkenskapsåren i medeltal uppgått till högst tio.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. I promemorian föreslogs dock inte något undantag för företag av en viss storlek.

Remissinstanserna: Verket för Näringslivsutveckling (NUTEK) och ALMI Företagspartner har ansett att företag med färre än tio anställda bör undantas från det ifrågavarande redovisningskravet. Övriga remissinstanser har inte berört frågan.

Skälen för regeringens förslag: Problemen med bristande jämställdhet inom näringslivet förekommer såväl bland större som mindre företag. Goda skäl talar därför för att de åtgärder som vidtas på området skall omfatta alla företag. När det gäller det redovisningskrav som diskuteras här finns det dock, som några remissinstanser har varit inne på, skäl att primärt rikta in sig på de större företagen. Det är främst i sådana företag som ett synliggörande av fördelningen av kvinnor och män i företagsledningen kan antas ha någon påtaglig effekt på det opinionsbildande arbetet i jämställdhetsfrågor. Ett sådant företags årsredovisning läses ofta av ett stort antal personer och företagets intressenter kan väntas tillmäta uppgiften om könsfördelningen betydelse. I mindre företag, t.ex. ett familjeföretag med några få anställda, är situationen en annan. Där är könsfördelningen väl känd för företaget självt och de externa intressenternas behov av denna typ av information är i allmänhet begränsat. Ett krav på att även sådana företag skall lämna uppgift om könsfördelningen i företagsledningen skulle kunna uppfattas som onödigt byråkratiskt och därmed leda till ett ifrågasättande av redovisningskravets legitimitet. Här bör också beaktas riksdagens önskemål ”att redan under innevarande mandatperiod påtagligt minska företagets kostnader för administration av regelverket” (se bet. 2002/03:NU1 s. 97 f. och riksdagens skrivelse 2002/03:74). Vi anser att detta önskemål bör tillmötesgå bl.a. genom att regeringen inte föreslår några nya administrativa bördor i de fall då detta kan undvikas.

Mot denna bakgrund anser vi att mindre företag bör undantas från bestämmelsernas tillämpningsområde. Gränsvärdet för undantaget bör lämpligen vara detsamma som när det gäller redovisning av sjukfrånvaro bland de anställda. Således bör företag i vilka antalet anställda under de senaste två räkenskapsåren i medeltal har uppgått till högst tio undantas från redovisningskravet.

I övrigt bör samtliga företag som är skyldiga att upprätta årsredovisning omfattas av redovisningskravet.

4.5 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Lagändringarna skall träda ikraft den 1 januari 2004 och tillämpas för räkenskapsår som avslutas den 31 december 2003 eller senare.

Promemorians förslag: I promemorian föreslogs att bestämmelserna skulle träda i kraft den 1 januari 2003 och tillämpas beträffande årsredovisningar för räkenskapsår som avslutas den 31 december 2002 eller senare.

Remissinstanserna: Svenska Revisorsamfundet SRS och Bokföringsnämnden har ansett att den i promemorian föreslagna tiden fram till ikraftträdandet är för kort. Övriga remissinstanser har inte kommenterat frågan.

Skälen för regeringens förslag: Såsom vi tidigare har konstaterat är det enkelt för företagen att ta fram de uppgifter som skall redovisas enligt förslaget. Det kan inte uteslutas att ett visst omställningsarbete ändå kan krävas. Vidare kan det finnas ett behov av kompletterande normgivning

från Bokföringsnämndens sida. Tiden fram till ikraftträdandet bör därför inte vara alltför kort. Prop. 2002/03:56

Mot denna bakgrund föreslår vi att reglerna skall träda i kraft den 1 januari 2004 och tillämpas beträffande årsredovisningar för räkenskapsår som avslutas den 31 december 2003 eller senare.

5 Konsekvenser för företagen

Företag som är skyldiga att lämna årsredovisning enligt bestämmelserna i årsredovisningslagen, lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag samt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag omfattas av förslaget. Företag som har högst tio anställda undantas dock. Även företag som inte är skyldiga att avsluta den löpande bokföringen med en årsredovisning faller utanför reglernas tillämpningsområde.

Antalet företag som år 2001 lämnade in årsredovisning till Patent- och registreringsverket uppgick till omkring 270 000. Till det kommer sådana företag och andra organisationer som offentliggör sin årsredovisning på annat sätt. Som exempel kan nämnas de omkring 12 000 stiftelser som är skyldiga att ge in årsredovisning till länsstyrelsen samt de föreningar av olika slag som offentliggör sin redovisning genom att hålla den tillgänglig för alla som är intresserade. Genom att företag som har högst tio anställda undantas, kommer omkring 90 procent av de företag som är skyldiga att upprätta årsredovisning att falla utanför de nya reglernas tillämpningsområde. Det sammanlagda antalet företag som berörs av förslaget kan uppskattas till ungefär 32 000 (jfr prop. 2002/03:6 s. 31). Dessa har sammanlagt omkring 3 miljoner anställda.

Förslaget innebär ett ökat krav på uppgiftslämnande för de företag som är skyldiga att upprätta årsredovisning. Den ökade tidsåtgången i det årliga arbetet med upprättande av årsredovisning kommer att vara marginell i förhållande till den totala tidsåtgång som årsredovisningslagarnas nuvarande bestämmelser medför. Uppgifterna som skall redovisas finns också lätt tillgängliga i de företag som berörs. Förslagen innebär inte någon ökad tidsåtgång i det löpande bokföringsarbetet.

6 Författningskommentar

6.1 Förslaget till lag om ändring i årsredovisningslagen (1995:1554)

5 kap. 18 b §

(Jfr promemorians lagförslag.)

Paragrafen är ny. Innebörden av paragrafen är att uppgift skall lämnas i årsredovisningen om könsfördelningen bland företagets ledande befattningshavare. Uppgifterna skall lämnas som tilläggsupplysningar.

Redovisningskravet omfattar enligt *första stycket* styrelseledamöter, den verkställande direktören och andra personer i företagets ledning. Könsfördelningen inom styrelsen skall redovisas för sig och fördelningen bland övriga ledande befattningshavare, inklusive den verkställande direktören, för sig. I de fall då den verkställande direktören eller någon annan person i företagets ledning ingår i styrelsen, skall han eller hon räknas med både i uppgiften om könsfördelningen inom styrelsen och i uppgiften om könsfördelningen bland övriga ledande befattningshavare.

Med ”andra personer i företagets ledning” avses främst personer som ingår i ledningsgrupper eller liknande organ och chefer som är direkt underställda den verkställande direktören. När det gäller företag som saknar styrelseledamöter och verkställande direktör skall motsvarande befattningshavare anses ingå i företagets ledning. Det kan röra sig om t.ex. den som ingår i ett sådant ledningsorgan som rent faktiskt kan finnas i ett handelsbolag eller som har ansvaret för dess löpande förvaltning (jfr prop. 1995/96:10 del II s. 223).

Det förekommer att företag utser en verkställande direktör utan att någon sådan skyldighet följer av lag. Så kan vara fallet t.ex. i privata aktiebolag eller ekonomiska föreningar. Redovisningskravet omfattar även en sådan verkställande direktör.

Suppleanter till styrelseledamöter och vice verkställande direktörer omfattas inte av redovisningskravet. Om en sådan befattningshavare rent faktiskt innehar en ledande befattning i företaget, skall han eller hon emellertid tas med i redovisningen som en ”annan person i företagets ledning” (jfr ovan).

Den närmare avgränsningen av redovisningsskyldigheten får avgöras inom ramen för vad som är god redovisningssed.

Uppgifterna skall avse förhållandena på balansdagen, dvs. dagen för räkenskapsårets utgång. Detta innebär att beräkningen kan ha en annan utgångspunkt än när det gäller uppgift om könsfördelningen bland de anställda (se 5 kap. 18 § årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens rekommendation BFN R 4).

I *andra stycket* görs ett undantag för sådana mindre företag som avses i 3 kap. 8 § andra stycket 1, nämligen företag i vilka antalet anställda under de senaste två räkenskapsåren i medeltal har uppgått till högst tio. Undantagsregeln har en motsvarighet i bestämmelserna om redovisning av sjukfrånvaro (se 5 kap. 18 a §).

7 kap.

14 §

(Förslaget saknar motsvarighet i promemorians förslag.)

I paragrafen har, efter *Lagrådets* påpekande, den nya bestämmelsen i 5 kap. 18 b § lagts till de bestämmelser om tilläggsupplysningar som skall tillämpas även på koncernredovisningen. I en sådan redovisning skall således uppgift lämnas om könsfördelningen bland de ledande befattningshavarna såväl i moderföretaget som i de dotterföretag som ingår i koncernen. Även personer som innehar ledande befattningar på koncernnivå skall räknas med. Undantagsregeln i 5 kap. 18 b § andra stycket för mindre företag skall, när det gäller koncernredovisningen, tillämpas

med avseende på antalet anställda i koncernen i dess helhet (se 7 kap. 8 § tredje stycket). Beträffande den närmare innebörden av ändringen hänvisas till kommentaren till 5 kap. 18 b §. Prop. 2002/03:56

8 kap.

15 §

(Förslaget saknar motsvarighet i promemorians förslag.)

Av paragrafens andra stycke framgår att årsredovisning inte får åtföljas av revisionsberättelsen när redovisningen publiceras i ofullständigt skick. I *fjärde stycket* görs sedan tidigare vissa undantag från denna huvudregel, bl.a. för det fall att ofullständigheten består i att uppgift om könsfördelningen bland de anställda har utelämnats (se *punkten 1*). Ändringen innebär att ett motsvarande undantag görs beträffande uppgift enligt 5 kap. 18 b § om könsfördelningen i företagets ledning (se *punkten 2*). Om uppgiften har utelämnats skall detta framgå av publikationen. Detta följer av det oförändrade första stycket.

Av 8 kap. 2 § lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag samt 8 kap. 2 § i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag framgår att motsvarande gäller för företag som omfattas av någon av dessa lagar.

6.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag

5 kap.

1 §

(Förslaget saknar motsvarighet i promemorians förslag.)

Paragrafen innehåller hänvisningar till vissa bestämmelser i 5 kap. årsredovisningslagen om tilläggsupplysningar.

Ändringen innebär att sådana företag som omfattas av lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag skall lämna uppgift om könsfördelningen bland företagets ledande befattningshavare. Det nya redovisningskravet gäller även koncernredovisningen (se 7 kap. 4 §). Beträffande den närmare innebörden av ändringen hänvisas till kommentaren till 5 kap. 18 b § årsredovisningslagen.

6.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag

5 kap.

1 §

(Förslaget saknar motsvarighet i promemorians förslag.)

Paragrafen innehåller hänvisningar till vissa bestämmelser i 5 kap. årsredovisningslagen om tilläggsupplysningar.

Ändringen innebär att sådana företag som omfattas av lagen om årsredovisning i försäkringsföretag skall lämna uppgift om könsfördelningen bland företagets ledande befattningshavare. Det nya redovisningskravet gäller även koncernredovisningen (se 7 kap. 4 §). Beträffande den närmare innebörden av ändringen hänvisas till kommentaren till 5 kap. 18 b § årsredovisningslagen.

Sammanfattning av Justitiedepartementets promemoria Redovisning av könsfördelning i företagsledningar

Prop. 2002/03:56
Bilaga 1

I promemorian behandlas frågan om att införa ett krav på företagen att i årsredovisningen ange fördelningen mellan män och kvinnor i ledande befattningar. Det konstateras att andelen kvinnor i företagsledningar inte svarar mot uppställda ambitioner och att det finns ett behov av åtgärder för att främja en jämnare könsfördelning.

I promemorian görs bedömningen att ett synliggörande av förhållandena fyller en viktig funktion i jämställdhetsarbetet och att ett sätt att åstadkomma ett bättre synliggörande är att kräva att uppgift om könsfördelningen inom företagsledningen lämnas i årsredovisningen. Ett sådant krav skulle också kunna underlätta sammanställandet av statistik på området. Vidare konstateras att ett sådant krav inte skulle leda till några beaktansvärda olägenheter eller kostnader för företagen. Det rör sig om lätt tillgängliga uppgifter som enkelt kan sammanställas och kvantifieras.

Den slutsats som dras i promemorian är att övervägande skäl talar för att det i dag gällande kravet på redovisning av könsfördelningen bland de anställda utvidgas till att omfatta även könsfördelningen inom företagets ledning. I promemorian lämnas ett förslag till en bestämmelse om detta.

Förslag till lag om ändring i årsredovisningslagen (1995:1554).

5 kap. 18 §

Uppgift skall lämnas om medelantalet anställda personer med uppgift om fördelningen mellan kvinnor och män. Om företaget har anställda i flera länder, skall medelantalet anställda och fördelningen mellan kvinnor och män i varje land anges.

Uppgift skall även lämnas om fördelningen mellan kvinnor och män på balansdagen bland styrelseledamöter, den verkställande direktören och andra personer i företagets ledning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003 och tillämpas beträffande årsredovisningar för räkenskapsår som avslutas den 31 december 2002 eller senare.

Remissinstanser som har yttrat sig över promemorians förslag

Prop. 2002/03:56
Bilaga 3

Remissinstanser som har yttrat sig

Hovrätten för Nedre Norrland, Länsrätten i Stockholms län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Finansinspektionen, Riksrevisionsverket, Riksskatteverket, Ekonomistyrningsverket, Bokföringsnämnden, Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet, Svenska Bankföreningen, Företagarnas Riksorganisation, Föreningen Auktoriserade Revisorer (FAR), Svenska Revisorsamfundet SRS, Näringslivets Nämnd för Regelgranskning, Jämställdhetsombudsmannen, Försäkringsförbundet, Sveriges Redovisningskonsulters Förbund SRF, Statistiska Centralbyrån, Patent- och registreringsverket, Nutek, Kooperativa Institutet, TCO, SACO, Kommunförbundet, Landstingsförbundet, Arbetslivsinstitutet, Jämställdhetsnämnden, Svensk Handel, Göteborgs universitet, Kommunala Företagens Samorganisation

Remissinstanser som inte har yttrat sig

Svenskt Näringsliv, Redovisningsrådet, Föreningen Stiftelser i Samverkan, LO, Jämställdhetsarbetarens förening, Sveriges Aktiesparares Riksförbund, Samverkansforum för kvinnor i Sverige, Sveriges hotell- och restaurangföretagare

Regeringen har följande förslag till lagtext.

Förslag till lag om ändring i årsredovisningslagen (1995:1554)

Härigenom föreskrivs i fråga om årsredovisningslagen (1995:1554) dels att 8 kap. 15 § skall ha följande lydelse, dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 5 kap. 18 b §, samt närmast före 18 b § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

Könsfördelningen bland ledande befattningshavare

18 b §

Uppgift skall lämnas om fördelningen mellan kvinnor och män bland styrelseledamöter, verkställande direktör och andra personer i företagens ledning. Fördelningen bland styrelseledamöter och bland övriga befattningshavare skall redovisas var för sig. Uppgifterna skall avse förhållandena på balansdagen.

Bestämmelsen i första stycket gäller inte företag som avses i 3 kap. 8 § andra stycket 1.

8 kap.

15 §¹

Om ett företag publicerar sin årsredovisning i ofullständigt skick, skall det av publikationen framgå att den inte är fullständig. Det skall också anges om den fullständiga årsredovisningen har getts in till registreringsmyndigheten.

En årsredovisning får, när den publiceras i ofullständigt skick, inte åtföljas av revisionsberättelsen. Publikationen skall i stället innehålla revisorns uttalande om att den fullständiga årsredovisningen har upprättats enligt lag, liksom uppgift om anmärkningar enligt

1. 10 kap. 28, 30 och 31 §§ aktieföretagslagen (1975: 1385),
2. 8 kap. 13 § andra–fjärde styckena lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar,

¹ Senaste lydelse 1999:1112.

3. 28–30 §§ revisionslagen (1999:1079), och
4. 4 kap. 11 § andra och tredje styckena stiftelselagen
(1994:1220).

Prop. 2002/03:56
Bilaga 4

Om någon revisionsberättelse inte har lämnats, skall detta förhållande liksom skälen för det anges.

Trots bestämmelserna i andra stycket får en ofullständig årsredovisning publiceras tillsammans med revisionsberättelsen, om ofullständigheten består i att upplysningar enligt 5 kap. 18 eller 20 § har lämnats utan uppgift om fördelningen mellan kvinnor och män eller utan uppgift om fördelningen mellan olika länder.

Trots bestämmelserna i andra stycket får en ofullständig årsredovisning publiceras tillsammans med revisionsberättelsen, om ofullständigheten består i att

1. upplysningar enligt 5 kap. 18 eller 20 § har lämnats utan uppgift om fördelningen mellan kvinnor och män eller utan uppgift om fördelningen mellan olika länder, eller

2. uppgift enligt 5 kap. 18 b § inte har lämnats.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004 och tillämpas för räkenskapsår som avslutas den 31 december 2003 eller senare

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 1 § lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

1 §¹

Utöver vad som följer av övriga bestämmelser i denna lag skall årsredovisningen innehålla de upplysningar som anges i 3–6 §§ nedan. Upplysningarna skall lämnas i noter. Om det inte står i strid med kravet på överskådlighet, får upplysningarna i stället lämnas i balansräkningen eller resultaträkningen. Vidare skall, med beaktande av vad som föreskrivs i 2 §, följande bestämmelser om tilläggsupplysningar i 5 kap. årsredovisningslagen (1995:1554) tillämpas:

1 § andra stycket om hänvisningar till noter,

2 § om värderings- och omräkningsprinciper,

3 § om anläggningstillgångar,

4 § om uppgifter om taxeringsvärden,

5 § om uppskrivningsfond,

8 och 9 §§ om uppgifter om dotterföretag och vissa andra företag,

12 § om lån till ledande befattningshavare,

13 § om konvertibla lån,

14 § andra och tredje styckena om förändringar i eget kapital m.m.,

16 § första stycket och 17 § första stycket om upplysningar om skatt,

18 § om medelantalet anställda under räkenskapsåret,

18 a § om sjukfrånvaro,

19–21 §§ om löner, andra ersättningar och sociala kostnader,

22 § om pensioner och liknande förmåner,

23 § om tidigare styrelse och

1 § andra stycket om hänvisningar till noter,

2 § om värderings- och omräkningsprinciper,

3 § om anläggningstillgångar,

4 § om uppgifter om taxeringsvärden,

5 § om uppskrivningsfond,

8 och 9 §§ om uppgifter om dotterföretag och vissa andra företag,

12 § om lån till ledande befattningshavare,

13 § om konvertibla lån,

14 § andra och tredje styckena om förändringar i eget kapital m.m.,

16 § första stycket och 17 § första stycket om upplysningar om skatt,

18 § om medelantalet anställda under räkenskapsåret,

18 a § om sjukfrånvaro,

18 b § om könsfördelningen bland ledande befattningshavare,

19–21 §§ om löner, andra ersättningar och sociala kostnader,

22 § om pensioner och liknande förmåner,

23 § om tidigare styrelse och

¹ Senaste lydelse 2002:1063.

verkställande direktör,
24 § om suppleanter och vice
verkställande direktör,
25 § om avtal om avgångsve-
derlag, samt
26 § om uppgift om moder-
företag.

verkställande direktör,
24 § om suppleanter och vice
verkställande direktör,
25 § om avtal om avgångsve-
derlag, samt
26 § om uppgift om moder-
företag.

Prop. 2002/03:56
Bilaga 4

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004 och tillämpas för räkenskapsår som avslutas den 31 december 2003 eller senare.

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 1 § lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

1 §¹

Utöver vad som följer av övriga bestämmelser i denna lag skall årsredovisningen innehålla de upplysningar som anges i 3–6 §§ nedan. Upplysningarna skall lämnas i noter. Om det inte står i strid med kravet på överskådlighet, får upplysningarna i stället lämnas i balansräkningen eller resultaträkningen. Vidare skall, med beaktande av vad som föreskrivs i 2 §, följande bestämmelser om tilläggsupplysningar i 5 kap. årsredovisningslagen (1995:1554) tillämpas:

1 § andra stycket om hänvisningar till noter,

2 § om värderings- och omräkningsprinciper,

3 § om anläggningstillgångar,

4 § om uppgifter om taxeringsvärden,

5 § om uppskrivningsfond,

7 § om inköp och försäljning mellan koncernföretag,

8 och 9 §§ om uppgifter om dotterföretag och vissa andra företag,

10 § andra stycket om kort- och långfristiga balansposter,

11 § om ställda säkerheter,

12 § om lån till ledande befattningshavare,

13 § om konvertibla lån,

14 § andra och tredje styckena om förändringar i eget kapital m.m.,

16 § första stycket och 17 § första stycket om upplysningar om skatt,

18 § om medelantalet anställda under räkenskapsåret,

18 a § om sjukfrånvaro,

1 § andra stycket om hänvisningar till noter,

2 § om värderings- och omräkningsprinciper,

3 § om anläggningstillgångar,

4 § om uppgifter om taxeringsvärden,

5 § om uppskrivningsfond,

7 § om inköp och försäljning mellan koncernföretag,

8 och 9 §§ om uppgifter om dotterföretag och vissa andra företag,

10 § andra stycket om kort- och långfristiga balansposter,

11 § om ställda säkerheter,

12 § om lån till ledande befattningshavare,

13 § om konvertibla lån,

14 § andra och tredje styckena om förändringar i eget kapital m.m.,

16 § första stycket och 17 § första stycket om upplysningar om skatt,

18 § om medelantalet anställda under räkenskapsåret,

18 a § om sjukfrånvaro,

18 b § om könsfördelningen bland ledande befattningshavare,

¹ Senaste lydelse 2002:1064.

19–21 §§ om löner, andra ersättningar och sociala kostnader,
22 § om pensioner och liknande förmåner,
23 § om tidigare styrelse och verkställande direktör,
24 § om suppleanter och vice verkställande direktör,
25 § om avtal om avgångsvederlag, samt
26 § om uppgift om moderföretag.

19–21 §§ om löner, andra ersättningar och sociala kostnader,
22 § om pensioner och liknande förmåner,
23 § om tidigare styrelse och verkställande direktör,
24 § om suppleanter och vice verkställande direktör,
25 § om avtal om avgångsvederlag, samt
26 § om uppgift om moderföretag.

Prop. 2002/03:56
Bilaga 4

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004 och tillämpas för räkenskapsår som avslutas den 31 december 2003 eller senare.

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2003-02-17

Närvarande: f.d. regeringsrådet Karl-Ingvar Rundqvist, regeringsrådet Marianne Eliason, justitierådet Severin Blomstrand.

Enligt en lagrådsremiss den 6 februari 2003 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i årsredovisningslagen (1995:1554),
2. lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag, och
3. lag om ändring i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Johan Danelius.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i årsredovisningslagen

I lagrådsremissen föreslås att företagen i sina årsredovisningar skall ange könsfördelningen inom företagets ledning. Detta avses regleras i en ny paragraf, 5 kap. 18 b §, i årsredovisningslagen. I författningskommentaren anges att det nya redovisningskravet skall gälla även koncernredovisningen varvid hänvisas till 7 kap. 14 § årsredovisningslagen. I denna paragraf anges i gällande lydelse bl.a. att bestämmelserna om tilläggsupplysningar i 5 kap. 2–7 och 10–25 §§ tillämpas även på koncernredovisningen. Enligt den lydelsen kommer således den nya 5 kap. 18 b § att omfattas av bestämmelsen. Emellertid har 7 kap. 14 § ändrats (SFS 2002:1062) på så sätt att lagrumshänvisningen till 5 kap. 10–25 §§ i stället avser 5 kap. 10–18 och 19–25 §§. Ändringen träder i kraft den 1 juli 2003. För att det i detta ärende aktuella förslaget skall komma att omfatta även koncernredovisningar behöver således en följdändring göras i 7 kap. 14 §. Lagrådet utgår ifrån att detta beaktas i den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 6 mars 2003

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Ulvskog, Lindh, Sahlin, Pagrotsky, Östros, Messing, Engqvist, Lövdén, Ringholm, Bodström, Karlsson J. O., Sommestad, Nykvist, Lund, Andnor, Nuder, Johansson, Hallengren, Björklund

Föredragande: statsrådet Bodström

Regeringen beslutar proposition 2002/03:56 Redovisning av könsfördelningen i företagsledning